

PROFILAKTYKA A BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM

Fot. 1. Spotkanie profilaktyczne dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

asp. Katarzyna Stępień

Zakład Ruchu Drogowego CSP

mł. asp. Cezary Grabowski

Zakład Ruchu Drogowego CSP

Termin profilaktyka pochodzi od greckiego słowa *prophylaktikós* („zapobiegawczy”) i oznacza zapobieganie, prewencję, zespół działań i środków stosowanych w zapobieganiu występowaniu zjawisk niepożądanych i negatywnych w przyrodzie, w tym w życiu ludzkim, jednostkowym bądź społecznym¹.

„Lepiej zapobiegać niż leczyć” to znana od starożytności prawda mówiąca o tym, że profilaktyka pozwala nam najlepiej chronić życie i zdrowie. A jak to się ma do bezpieczeństwa w ruchu drogowym? Wszystkie zasady zostały spisane w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251). Teoretycznie wszystko jest jasne, ale jak sprawić, by wszyscy uczestnicy ruchu drogowego zapoznali się z tymi zasadami, a przede wszystkim – by ich przestrzegali? Zaczniemy od tego, kim jest uczestnik ruchu drogowego i pieszy. Zgodnie z art. 2 pkt 17 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, uczestnik ruchu oznacza pieszego, osobę poruszającą się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, kierującego, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze.

Pieszy natomiast to osoba znajdująca się poza pojazdem na drodze i niewykonująca na niej robót lub czynności prze-

widzianych odrębnymi przepisami; za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, hulajnogę elektryczną, urządzenie transportu osobistego, urządzenie wspomagające ruch, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także dziecko w wieku do 10 lat kierujące rowerem pod opieką osoby dorosłej (art. 2 pkt 18 ustawy – Prawo o ruchu drogowym).

Jeżeli chodzi o kierujących, sprawa wydaje się być prosta, Przystępując do egzaminu na prawo jazdy, muszą zapoznać się z ustawą – Prawo o ruchu drogowym w teorii i praktyce, co jest potem weryfikowane na egzaminie. A co z osobami, które nie są kierującymi? Opierają się na wzorcach powielanych w domu, mediach i na wiedzy zdobytej w szkole, gdzie nauczyciele, realizując podstawę programową, zapraszają policjantów do przeprowadzenia pogadarek czy prelekcji o bezpieczeństwie w ruchu drogowym. Jako policjanci Zakładu Ruchu Drogowego Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

PROFILAKTYKA W RUCHU DROGOWYM

jesteśmy często zapraszani na takie spotkania. Spotkania profilaktyczne zaczynają się już od przedszkoli, gdzie wizyta policjantów jest prawdziwym wydarzeniem, a dzieci aktywnie i z ogromnym zaangażowaniem uczestniczą w zajęciach i chłoną wiedzę. Oprócz ćwiczeń, jak prawidłowo przejść na drugą stronę jezdni – w jakim miejscu najbezpieczniej, przy jakim kolorze światła emitowanym przez sygnalizator; którą stroną pobocza chodzimy, gdy nie ma chodnika; często dowiadujemy się od dzieci, jakie wykroczenia popełniają ich rodzice i opiekunowie („Mój tata jechał na czerwonym świetle”, „Moja siostra nie jeździ w pasach” itp.) oraz kogo dorośli obarczają winą za te wykroczenia – oczywiście policjantów – bo „nie mają co robić, tylko mandaty wypisują porządnym obywatelom, zamiast bandytów ścigać”.

Zawsze prosimy dzieci, aby przypominały rodzicom o obowiązku korzystania z pasów bezpieczeństwa i prawidłowym przewożeniu dzieci, z dostosowaniem urządzenia przytrzymującego dla dzieci do wzrostu i wagi, a przede wszystkim o zwróceniu uwagi, że urządzenie to ma być w prawidłowy sposób przymocowane do fotela pojazdu i dziecko ma być w tym urządzeniu przypięte pasami, a nie po prostu w nim siedzieć. Tłumaczymy dzieciom, że bardzo ważne jest, aby przestrzegać przepisów ruchu drogowego, a dla dorosłych, którzy tych przepisów nie przestrzegają, przewidziane są mandaty karne. A co zrobić, aby dorośli nie płacili mandatów? Muszą po prostu przestrzegać przepisów ruchu drogowego, wtedy nie będą tłumaczyć dzieciom, że np.: „nie jedziemy dziś na pizzę, do kina czy na lody, bo musiałem zapłacić mandat karny”. Przecież wszyscy wiemy, że to nie jest kara, tylko przestroga, aby nie doszło do zdarzenia drogowego i tragedii. Dziecko, które upomina dorosłych rodziców, np. „Zapnij pasy, bo dostaniesz mandat”, działa cuda. W szkołach podstawowych przygotowujemy dzieci do egzaminu na kartę rowerową oraz przeprowadzamy ten

Fot. 2. Materiały profilaktyczne dla dzieci.

egzamin. Mogą przystąpić do niego uczniowie czwartych klas – niestety nie ma stuprocentowej frekwencji uczestnictwa w tym egzaminie. Część rodziców uważa, że jest to niepotrzebne i po co dzieci dodatkowo stresować. Trzeba też zaznaczyć, że zdarzają się takie przypadki, w których dzieci są bardzo dobrze przygotowane teoretycznie, lecz po prostu nie umieją jeździć rowerem – szkoła nie ma tego w programie, a rodzice i opiekunowie nie mają na to czasu.

Przypomnijmy, że dziecko w wieku do 7 lat może korzystać z drogi tylko pod opieką osoby, która osiągnęła wiek co najmniej 10 lat. Nie dotyczy to strefy zamieszkania (art. 43 ust. 1 ustawy – Prawo o ruchu drogowym).

Wymagany minimalny wiek do kierowania rowerem, hulajnogą elektryczną lub urządzeniem transportu oso-

Fot. 3. Spotkanie profilaktyczne dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Fot. 4. Piknik z okazji Dnia Dziecka.

Fot. 5. Egzamin na kartę rowerową.

Fot. 6. Piknik charytatywny. Zdj. 1–6. K. Stępień.

bistego wynosi 10 lat (art. 8 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, Dz. U. z 2024 r. poz. 1210).

Natomiast dokumentem stwierdzającym posiadanie uprawnień do kierowania: rowerem, wózkiem rowerowym, hulajnogą elektryczną lub urządzeniem transportu osobistego – jest karta rowerowa lub prawo jazdy kategorii AM, A1, B1 lub T – w przypadku osób, które nie ukończyły 18 lat (art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami).

A co w przypadku jeśli dziecko ukończyło 10 lat i nie przystąpiło do egzaminu na kartę rowerową albo jej nie zdało i porusza się rowerem, hulajnogą elektryczną lub urządzeniem transportu osobistego? Na opiekunach prawnych ciąży odpowiedzialność karna.

Zgodnie z art. 96 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119) [dopuszczenie do prowadzenia pojazdu wbrew przepisom prawa] właściciel,

posiadacz, użytkownik lub prowadzący pojazd, który na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu dopuszcza do prowadzenia pojazdu osobę niemającą wymaganych uprawnień, podlega karze grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości 300 zł.

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978, z późn. zm.), Policja może wystąpić z wnioskiem do sądu rodzinnego o sprawdzenie sytuacji rodziny sprawującej opiekę nad osobą nieletnią, która popełniła czyn karalny wyczerpujący znamiona wykroczenia.

Warto przytoczyć również art. 160 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17, z późn. zm.), zgodnie z którym:

„§ 1. Kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli na sprawcy ciąży obowiązek opieki nad osobą narażoną na niebezpieczeństwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”.

Młodzieży, która ukończyła 17 lat, do uzyskania pełnoletniości dotyczy także art. 94 § 1a Kodeksu wykroczeń [Prowadzenie pojazdu bez uprawnienia]:

„Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd inny niż mechaniczny, nie mając do tego uprawnienia, podlega karze nagany albo karze grzywny do 1500 złotych”.

Realizując zadania dotyczące profilaktyki i bezpieczeństwa w ruchu drogowym, chcemy, zaczynając od najmłodszych, kształtować prawidłowe zachowania dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Następnie nawyki te utrwalane są przez nas, by zapobiegać niebezpiecznym zachowaniom, m.in. przez ukazywanie skutków tych zachowań oraz możliwości ich uniknięcia. Bardzo ważne przy tym jest, aby prowadząc działania profilaktyczne, kształtować pozytywny wizerunek Policji oraz zwiększać zaufanie do formacji, tak by dzieci się nas nie bały i by wiedziały, że policjanci nie są po to, aby wypisywać mandaty dorosłym, tylko po to, aby pomagać im w każdej sytuacji, w której się znajdują.

¹ Encyklopedia PWN, *Profilaktyka*, <https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/profilaktyka.html> [dostęp: 22.10.2024 r.].

Summary

Prevention and road safety

The authors of this article, police officers of the Road Traffic Department of the Police Training Centre in Legionowo, share their experience in road safety education, focusing on efforts aimed at preschool children and primary school students. They highlight the importance of teaching safe habits from an early age and stress how crucial it is to build trust in the police among young people, while also promoting positive image of the police force.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn